

فروش لاک پشتی یک خودروساز

پانذ رحیمی
خبرنگار گروه اقتصاد

در حالی که تولیدات گروه سایپا به ویژه در گروه ایکس ۲۰۰ (تیبیا، کوئیک، ساینبا) که از جمله پرفروش ترین خودروهایی شرکت سایپا است، کاهش یافته و چندین کارزار اعتراضی هم از سوی مردم در خصوص تأخیر چندماهه این شرکت در تحویل برخی خودروها از جمله شاهین و اطلس به ثبت رسیده، اما شرکت سایپا همچنان نسبت به انتشار فراخوان پیش فروش و فروش فوق العاده خود اقدام می کند. بررسی های «فرهیختگان» از چندین کارزار اعتراضی ثبت شده نشان می دهد پس از گذشت چندماه از موعد مقرر تحویل خودروهایی متقاضیان، همچنان خودرویی به این افراد تحویل نشده و چندصد امضا پای کارزارها وجود دارد. برخی از آنها می گویند کارشناسان فروش سایپا آنها را از تحویل خودرو تا پایان امسال ناامید کرده اند. موضوع قابل تأمل این است که خودروسازان در فروش انواع خودرو، قرارداد را یک طرفه منعقد کرده و چون هیچ سندی در اختیار خریدار قرار نمی دهند، عملاً هیچ بند الزام آوری برای خودروساز وجود ندارد. این موضوع سبب شده خریداران خودرو دچار سردرگمی شده و نتوانند برای احیای حقوق خود اقدام کنند. همچنان که برخی از خریداران خودرو به «فرهیختگان» گفتند شرکت سایپا چندین بار به آنها پیشنهاد داده به جای خودروی ثبت نامی، خودرویی با ارزش پایین تر را دریافت کنند؛ موضوعی که خریداران خود می گویند منجر به متضرر شدنشان می شود.

خلف وعده خودرویی

وقتی عنوان خودرو را در لیست کارزارها جست و جو کنید، می بینید که دهها عنوان مختلف از اعتراض به افزایش قیمت تا مشکلات مربوط به کیفیت تولید روی صفحه مانیتور کامپیوتر یا صفحه موبایل شما ردیف می شود. اما یک موضوع وجود دارد که به نظر می رسد تشکیل چندین کارزار برای آن در یک بازه زمانی سه ماهه زیاد است و از بروز یک مشکل در فرایند تخصیص خودرو حکایت دارد. بدقولی خودروسازها یا به قول مردمی که انتظار خودروی خود را می کشند «عدم تحویل خودرو در موعد مقرر» مشکلی است که چندین کارزار برای آن تشکیل شده و چندصد نفر پای هر کدام آن ها را امضا کرده اند. البته قابل توجه است که این اعتراض در یک مقطع زمانی مربوط به «شاهین» بود؛ حالا گویی همان سناریو دارد برای خودروی «اطلس» تکرار می شود؛ هر چند برای هر دو خودروساز ایران خودرو و سایپا متن های بلند بالایی منتشر شده که یکی به وزیر و یکی به رئیس جمهور و یکی خطاب به شرکت و... است، اما آنچه در تمامی کارزارها دیده می شود، خودروهایی سایپا پای ثابت این کارزارهای اعتراضی است.

۳ کارزار در یک فصل؛ از شاهین تا اطلس!

بررسی های «فرهیختگان» از پلنفرم اجتماعی کارزار نشان می دهد در ماه های اخیر ثبت کارزارهای اعتراضی عدم تحویل خودرو در موعد مقرر به طرز قابل توجهی افزایش پیدا کرده است. در ادامه نگاهی به برخی از این کارزارها داریم.

۱- کارزار ۹ آبان: خریداران خودروی اطلس که پس از پرداخت کامل وجه و با گذشت چندین ماه از موعد تحویل، هنوز خبری از تحویل خودرو نداشتند، اقدام به راه اندازی کارزار اعتراضی کردند. این افراد اعلام کردند خط تولید این خودرو با ظرفیت محدود در حال تولید است و تأخیر در تحویل خودرو ممکن است بیش از ۴ ماه به طول انجامد.

۲- کارزار ۱۳ دی: خریداران خودروی اطلس به موعد تحویل آذر و دی ماه اعتراض داشتند که به جای دعوت نامه های خودروی اطلس، دعوت نامه کوئیک دنده ای برای آن ها صادر شده است. خبرنگار «فرهیختگان» از کارشناسان سامانه فروش گروه سایپا صحت و سقم این موضوع را سوال کرد که کارشناس ادعای خریداران اطلس را تأیید کرده و گفت به رغم گذشت ۲ ماه از آخرین فرصت ارسال فراخوان واریز آخرین وجه به خریداران خودروی اطلس، فعلاً هیچ خبری از ارسال آن به خریداران وجود نداشته و همچنین زمانی هم که فراخوان واریز وجه به فرد ارسال شود، سایپا تا یک ماه پس از آن فرصت دارد خودرو را تحویل دهد.

۳- کارزار ۲۱ دی: در این کارزار، خریداران خودروی شاهین دنده اتوماتیک و دنده ای به تأخیر چندماهه تحویل خودروهایی خود اعتراض داشتند و خواستار پیگیری سریع از سوی شرکت سایپا شدند.

این اعتراضات و کارزارها نشان دهنده مشکلات عمیق در هماهنگی وزارت صمت و خودروسازان است که باعث بروز مشکلات فراوان برای خریداران خودرو شده است. بسیاری از آن ها به ویژه از قشر متوسط و کم در آمد جامعه، به امید خرید خودرویی ارزان تر، اقدام به ثبت نام کرده اند، اما اکنون علاوه بر اینکه خودروهایی آن ها مشمول افزایش قیمت ۳۰ تا ۳۵ درصدی انتهای آبان شده، دغدغه دوم این افراد، رسیدن به خودروی خود تا انتهای سال است.

اطلس بخن؛ کوئیک ببر!

خریداران خودرو از سایپا می گویند اوایل خردادماه در طرح پیش فروش سایپا ۵۰ درصد قیمت روز خودرو را پرداخت کرده اند به امید آنکه در میانه آذر اطلاعیه و اواسط دی ماه خودروی خود را تحویل بگیرند. امروز در حالی که در نیمه اول بهمن ماه قرار داریم، نه تنها به خودروی خود نرسیده اند، بلکه یا فراخوان و دعوت نامه برای آنها ارسال نشده و یا در فراخوان از آنها خواسته شده خودروی دیگری که گویا بیشتر کوئیک دنده ای است را جای خودروی مورد نظر تحویل بگیرند! متقاضیان می گویند به رغم تحمل فشار ناشی از افزایش قیمت ناگهانی حدود ۳۰ درصدی و بعضاً تلاش های آنها برای فراهم کردن الباقی مبلغ خودرو، هنوز فراخوان تکمیل مابقی وجه برای آنها ارسال نشده است. بعضی از خریداران روایت می کنند که نتیجه تماس آنها با نمایندگی این بوده که اگر خوش شانس باشند می توانند تا اواخر امسال خودروی خود را تحویل بگیرند. هر چند گفته می شود شرکت موظف است در ازای دیرکرد تحویل خودرو به افراد سود تأخیر پرداخت کند، اما از یکسو متقاضیان این روزها خودروی خود را می خواهد و

اقتصاد

یکشنبه ۷ بهمن ۱۴۰۳

شماره ۴۳۳۹

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

۸٫۷ درصد کاهش فروش در پارس خودرو

بررسی داده های مربوط به تولید و فروش شرکت پارس خودرو نیز نشان می دهد در ۱۰ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ میزان تولید این شرکت در مجموع تفاوت چندانی با مدت مشابه سال ۱۴۰۲ نداشته اما میزان فروش در این بازه زمانی نسبت به سال گذشته حدود ۸٫۷ درصد کاهش یافته است. پارس خودرو در ۱۰ ماهه ابتدایی امسال در گروه ۲۲۰۰ تعداد ۵۴ هزار دستگاه خودرو تولید و ۵۰ هزار خودرو به فروش رسانده است؛ این میزان در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۱۴ درصد کاهش تولید و ۱۹٫۴ درصد کاهش فروش داشته است. پارس خودرو در سال جاری ۱۷ هزار و ۵۱۵ دستگاه ساینبا S تولید کرده و تمامی این خودروها را به فروش رسانده است. تولید کوئیک دنده ای نیز در این شرکت از ۲۱ هزار و ۸۹۰ دستگاه و فروش ۲۱ هزار و ۸۸۹ دستگاه به حدود یک هزار و ۲۰۰ دستگاه رسیده که کاهش حدود ۹۴ درصد در تولید و فروش را نشان می دهد. خودروی سهپنل نیز در این شرکت از ۴۰ دستگاه خودرو تولید به بالغ بر ۱۲ هزار خودرو رسیده که بیش از ۸ هزار خودروی آن نیز به فروش رسیده است.

سامانه بی سامان فروش خودرو!

پیرو فروش خودرو در سامانه یکپارچه خودرو که پیش از این به ویژه درباره خودروی شاهین خبرساز شده بود قابل توجه است که گفته می شود در دوران دولت دوازدهم و وزارت صمت تحت مدیریت فاطمی امین، سامانه یکپارچه فروش خودرو راه اندازی شد تا جایگزینی برای سیستم قرعه کشی خودرو باشد. هدف این سامانه ایجاد شفافیت و عدالت در تخصیص خودرو بود، اما به رغم خداحافظی اجباری وزیر صمت از این سازمان، این ایده در نفس های آخر خود مشکلات زیادی به جای گذاشته است. از جمله اینکه ظرفیت تولید خودرو بسیار کمتر از تقاضا بوده و بسیاری از خریداران حتی پس از ثبت نام و دریافت اولویت، در بلا تکلیفی ماندند.

قراردادهای پیش فروش خودرو علیه مشتریان

چالش خریداران خودرو تمام شدنی نیست. آن ها می گویند گرچه دولت در نهایت متعهد است خودروسازان را وادار به تحویل خودرو کند، اما تا نوری که در بازار وجود دارد، انتظار چندین ماهه خسارت جبران ناپذیری به خریداران می زند. خریداران خودرو می گویند در

تولید و فروش شرکت سایپا (شرکت اصلی) در ۹ ماهه ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳					
شرح	۹ ماهه ۱۴۰۳		۹ ماهه ۱۴۰۲		تغییرات
	تعداد تولید	تعداد فروش	تعداد تولید	تعداد فروش	
نام محصول	۱۷	-	۱۹	-	تولید فروش
آریا اتومات	۱۰،۵۳۸	۶،۷۹۷	۱،۲۳۱	۹۵۷	-۱۰،۵
محصولات خانواده جانگان	۵۲،۹۰۰	۴۹،۳۰۵	۴۲،۷۴۱	۴۳،۲۸۴	۷۵۶
وات ۱۵۱	۳۵،۹۸۴	۳۶،۰۰۸	۳۷،۶۵۸	۳۶،۶۱۶	۲۳،۸
شاهین	۱۵۳،۶۲۳	۱۴۷،۸۶۸	۱۷۸،۶۱۶	۱۷۴،۲۱۴	-۱۴
خانواده X200 (تیبیا، کوئیک، ساینبا)	۲۵۳،۰۶۲	۲۳۹،۹۷۸	۲۶۰،۲۶۵	۲۵۵،۰۷۱	-۱۵،۱
جمع فروش داخلی					-۵،۹

تولید و فروش شرکت پارس خودرو در ۱۰ ماهه ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳					
شرح	۱۰ ماهه ۱۴۰۳		۱۰ ماهه ۱۴۰۲		تغییرات
	تعداد تولید	تعداد فروش	تعداد تولید	تعداد فروش	
نام محصول	۵۴،۲۲۳	۵۰،۱۵۲	۶۳،۱۶۱	۶۲،۲۴۵	۱۴،۲
گروه ۲۲۰۰	۹۶۸	-	۱،۴۱۳	۷۲۰	-۳۱،۵
بدنه پراید (SKD)	۱۷،۵۱۵	۱۷،۵۱۵	-	-	۱۰۰
ساینبا S	-	۵۰۸	-	۲۷۹	-
کوئیک معمولی دنده ای	۱،۲۳۴	۱،۲۳۴	۲۱،۸۹۰	۲۱،۸۸۹	-۹۴
سهپنل	۱۲،۴۸۶	۸،۳۵۴	۴۰	-	۱۰۰
جمع فروش داخلی	۸۶،۴۲۶	۷۷،۷۶۳	۸۶،۵۰۴	۸۵،۱۳۳	-۰،۱

کنار خسارت وارده، مسئله مهم تر این است که هیچ قرارداد الزام آور با جریمه قابل توجهی که خودروساز را مجبور به ایفای تعهدات خود در موعد مقرر کند، وجود ندارد. یکی از خریداران خودرو به «فرهیختگان» گفت جای تعجب و شگفتی است که برای خرید بسته اینترنت خانگی شرکت مخابرات یا شرکت های خصوصی، یک قرارداد الکترونیک چندین صفحه ای در اختیار مشتری می گذارند که تعهدات و مسئولیت های دو طرف در آن آمده و خریدار با مشاهده کامل متن قرارداد، اقدام به تأیید قرارداد کرده و در نهایت بسته اینترنت را خریداری می کند، اما در موضوع مهمی همچون خرید خودرو (پیش فروش یا فروش فوق العاده) هیچ قرارداد الزام آوری وجود ندارد که خریدار بعدها بتواند به این متن حقوقی استناد کند.

حسام الدین ترکمن، وکیل دادگستری در گفت و گو با «فرهیختگان» درباره شرایط تنظیم قراردادهای پیش فروش خودرو اظهار داشت: «در قراردادهای پیش فروش خودرو معمولاً شرکت های خودروسازی به گونه ای عمل می کنند که بخش عمده حقوق و تعهدات به نفع خودشان و به ضرر خریداران تنظیم شود. دلایل این امر عبارتند از: ۱- عدم وجود تعادل در قدرت مذاکره؛ شرکت ها از جایگاه اقتصادی و انحصاری خود استفاده می کنند و شرایط را به نفع خود تعیین می نمایند. ۲- نبود قرارداد در اختیار خریدار؛ معمولاً قراردادهای پیش فروش خودرو از نوع «الحاقی» (Adhesion Contracts) هستند که خریدار تنها امکان قبول یا رد شرایط را دارد و نمی تواند تغییری در مفاد آن ایجاد کند. ۳- شرط های عدم مسئولیت؛ این قراردادها اغلب شامل شرط هایی هستند که مسئولیت تأخیر در تحویل یا تغییر قیمت به طور یک جانبه به عهده شرکت گذاشته می شود.»

ایرادهای حقوقی

قراردادهای پیش فروش خودرو

این وکیل دادگستری درباره ایرادهای شکلی و حقوقی قراردادهای پیش فروش خودرو ادامه داد: «چندین ایراد در قراردادهای پیش فروش خودرو قابل مشاهده است. ۱- عدم تعیین تکلیف روشن در خصوص زمان و نحوه تحویل؛ مطابق قانون مدنی و قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان، شرط مشخص بودن تعهدات زمانی، یکی از ارکان صحت قرارداد است. هرگونه ابهام در این موارد می تواند قرارداد را قابل ابطال کند. ۲- شرط های ناعادلانه و خلاف قانون؛ بسیاری از شروط این قراردادها ممکن است برخلاف مواد ۱۰ و ۹۷۵ قانون مدنی باشند و در صورت طرح دعوی در دادگاه، قابلیت ابطال یا تعدیل داشته باشند. ۳- عدم التزام به مفاد قرارداد؛ در صورت تأخیر در تحویل یا تغییر قیمت، شرکت ها به جای پذیرش مسئولیت، تعهدات خود را به تعویق می اندازند که می تواند خلاف اصل الزام آور بودن قراردادها (اصل Pacta Sunt Servanda) باشد.»

دست متقاضیان به قانون بند است

حسام الدین ترکمن در پایان درباره راه های مطالبه گری مردم تصریح کرد: «برای خریداران خودرو در چنین شرایطی چند راهکار قانونی وجود دارد. ۱- ارسال اظهار نامه رسمی؛ خریداران می توانند از طریق سامانه ثنا یا دفتر خدمات الکترونیک قضایی، اظهار نامه ای رسمی برای شرکت ارسال کنند و خواستار اجرای تعهدات شوند. ۲- طرح دعوی در محاکم قضایی؛ بر اساس قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان و قانون مدنی، خریداران می توانند دعوی الزام به اجرای تعهد یا مطالبه خسارت ناشی از تأخیر در تعهدات را مطرح کنند. ۳- شکایت به سازمان حمایت از مصرف کنندگان؛ این سازمان وظیفه دارد بر عملکرد شرکت های خودروسازی نظارت کند. طرح شکایت از طریق این سازمان می تواند به تسریع در رسیدگی به پرونده کمک کند. ۴- استناد به آیین نامه های اجرایی؛ آیین نامه اجرایی قانون حمایت از مصرف کنندگان خودرو (مصوب هیئت وزیران) شرایط و الزامات خاصی برای پیش فروش خودرو تعیین کرده که در صورت تخلفی، می توان به آن استناد کرد. خریداران در هنگام تنظیم قرارداد، باید با دقت تمام مفاد آن را بررسی کنند و در صورت وجود ابهام یا شرط ناعادلانه، از مشاوره حقوقی استفاده نمایند. در صورت بروز مشکل نیز، هماهنگی و پیگیری جمعی از طریق مراجع قانونی تأثیر بیشتری خواهد داشت.»